

[0857] Wurd foarôf

Foar it Westerlauwersk Frysk en it Noardfrysk binne der wittenskiplike ynstellingen dy't har mei de stúdzje fan dy twa stagen fan it Frysk dwaande hâlde. Foar it Eastfrysk is dat oars, benammen nei't Marron Fort yn 2003 mei pinsjoen gien is (al is der goede hope dat Jörg Peters yn it ramt fan syn professoraat foar Leechdútsk oan de universiteit fan Oldenburg ek omtinken jaan sil oan it Sealterisk). It Eastfrysk hat boppedat as sprutsene en skreaune taal ek in frijwat swakkere posysje as benammen it Westerlauwersk Frysk, mar ek it Noardfrysk. It wurdt hjoeddedei inkeld noch fan sa'n 1000-1500 sprekkers yn it Sealterlân praat. Fierders is ús it Eastfrysk yn de nijere tiid allinnich bekend út in stikmannich dialekten dy't foar it grutste part mar eameltsjes oerlevere binne: it Wangereagersk (goed beskreaun fan Heinrich Georg Ehrentraut en noch oant yn de tweintichste ieu yn libben gebrûk), it Harlingerlanner Frysk (dokumintearre yn it 'Memoriale Linguae Frisicæ' von Cadovius Müller út it jier 1691), it Wurster Frysk (twa wurdlisten út 1688 en 1723) en it Brokmerlanner Frysk (in brulloftsgedicht út it jier 1632). Mear is bewarre bleaun út it tiidrek fan it Aldfrysk: it Aldeasterlauwersk Frysk is ús yn sân hânskriften út Eastfryslân (yn romme sin) en trije út de Grinzer Ommelannen oerlevere.

Hoewol't der yn de lêste jieren in stikmannich publikaasjes op it mêd fan it Eastfrysk ferskynd binne, bygelyks fan Fort, Kramer, Remmers en Versloot, komt it taalkundich ûndersyk nei dizze staach fan it Frysk dochs wat oan 'e krapperein. Dat sadwaande like it de redaksje fan *Us Wurk* in goed ding ta en jou yn in spesjaal nûmer fan dit tydskrift ris wat ekstra omtinken oan it Eastfrysk. Dêrta waard in oprop dien ta bydragen oer de taalkunde fan it Eastfrysk yn de wiidste omfieming (syngroan en diagroan, filologysk, suver taalkundich of taalsosjologysk).

Wy binne der wiis mei dat wy ús lêzers no dit spesjale nûmer fan *Us Wurk* oer it Eastfrysk oanbiede kinne. De fiif artikels dy't dêryn opnommen binne, litte in moai ferskaat oan ûnderwerpen sjen:

- Nils Århammar skriuwt oer de betsjutting fan Aldfrysk *tziäke* en behellet yn syn besprek ûnder mear ek nijsgjirrige data út de Leechdútsktalige Wurster boeteregisters.
- Jarich Hoekstra besiket de ûntjouwing fan it suppletive tiidwurd yn it Eastfrysk, benammen yn it Sealterisk en it Wangereagersk, te rekon-

struearjen en komt mei de hypoteze dat it gefal fan 'sjen' past yn in algemiener patroan fan suppleesje by tiidwurden yn it Eastfrysk.

- Jörg Peters ferliket yn syn stik it yntonaasjesysteem fan it Sealtersk mei dat fan it Noardlike Standertdútsk.
- Dieter Stellmacher rapportearret yn syn artikel oer de status en de libbenskrêft fan it Sealtersk op basis fan in troch him yn 1995 en 1996 ôfnommen skriftlike enkête.
- Patrick Stiles jout in analyze fan de ûntjouwing fan de koarte *e en *o yn iepen wurdlidden yn it Wangereagersk.

Wy hoopje dat de fiif artikels yn dit temanûmer de stúdzje fan it Eastfrysk fierder helpe kinne en in oantrún wêze sille ta neier ûndersyk.